

SKRÄLÅT

Utgångsställning Två parallella mot fronten vinkelräta linjer på fyra stegs avstånd från varandra. Linjerna vända mot varandra. Öppen fattning nr 1A. (Skiss 1A)

Fattningar Öppen fattning nr 1A, höger tumgrepp och en variant av skridsko-fattning beskriven i tur 1. En variant av färöfattning beskriven i tur 9a. Ledig hand i sidan där inget annat anges. Vid omdansning slutet fattning nr 2, dock står kavaljer och dam något till vänster om varandra och har armarna något böjda.

Steg Skrälåtsteg, dalsteg, polkettasteg, utslagssteg, gångsteg samt särskilda steg beskrivna i tur 5.

Skrälåtsteget börjas alltid med vänster skrälåtsteg utom i tur 2. Skrälåtsteget är ett mjukt gångsteg i polskerytm med nigning på upptakten på höger eller vänster ben. Med nigning på höger ben på upptakten dansar man sedan ett långt vänstersteg följt av två kortare steg med höger och vänster fot (vänster skrälåtsteg). Höger skrälåtsteg utförs på motsvarande sätt med början på höger fot. På upptakten nigning på vänster ben.

Omdansning utförs med polkettasteg medsols, första steget med vänster fot något framför höger fot. Under det första polkettasteget i omdansningen har dansarna båda händerna i sidan och först därefter tar paret slutet fattning nr 2. Omdansningen sker med $\frac{1}{2}$ varv per takt (utom i tur 2 där paret dansar $\frac{1}{4}$ varv), så att *alla* kavaljerer och *alla* damer samtidigt är innanför respektive utanför sin partner.

Tur 1 Dambyte (takt 1–16)

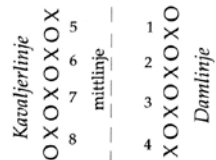
Denna tur dansas genomgående med skrälåtsteg.

Kavaljer och dam i varje par fattar höger tumgrepp och dansar med fyra steg runt $1\frac{1}{4}$ varv på stället. Alla sträcker sedan sin högra hand innanför sin partners högra arm bakom dennes rygg och båda fattar den andres vänstra hand (variant av skridskofattning).

Par 1, 3, 6 och 8 dansar därefter ett varv med fyra steg. Samtidigt dansar par 2, 4, 5 och 7 ett och ett halvt varv med fyra steg, så att damerna i par 1 och par 2, 3 och 4, 5 och 6 samt 7 och 8 därefter står vända mot varandra (1–8). (Skiss 1B)

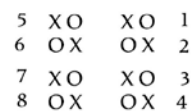
Damerna byter kavaljerer inom nämnda pargrupper genom att dansa rakt fram till den andre kavaljeren för att dansa med denne. Samtliga kavaljerer har under själva dambytet dansat ensamma ett halvt varv på stället. Vid dambytet släpper alla handfattningen men har kvar händerna i samma läge, så att det lätt och smidigt går att ta emot den nya partnern (9–12). Sedan de nybildade paren dansat $1\frac{1}{2}$ varv, byter damerna tillbaka till egen kavaljer på ovan beskrivna sätt. Par 1, 3, 6 och 8 dansar $1\frac{1}{4}$ varv och par 2, 4, 5 och 7 dansar $1\frac{1}{3}$ varv för att därefter intaga utgångsställning (13–16).

FRONT

Skiss I A

FRONT

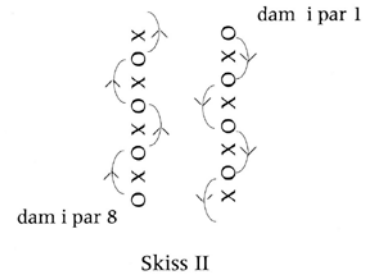

Skiss I B

Tur 2

Springturen (takt 1–16, 1–16)

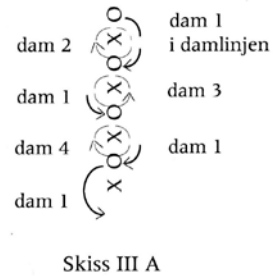
- a Alla dansar dalsteg på stället linjevis, alla hållande i varandra med händerna i axelhöjd, medan par 1 och 8, som är springpar, dansar med skrälåtsteg genom linjerna *från* respektive *mot* fronten (se detaljbeskrivning nedan). Den som "springer" skall på första taktdelen i takt 2, 4 och 6 föra undan varannan dansare för att själv kunna passera genom linjen. (Skiss II)

Damlinjen:

Med sex skrälåtsteg och med början med *höger* skrälåtsteg dansar springdam 1 från fronten till plats längst bort från fronten. (Skiss IIIA)

Springdamen börjar denna "kryssning" genom linjen bakom egen kavaljer (1), fattar med sin högra hand om höger handled på dam 2 och för undan henne åt höger (2). Medan dam 2 med skrälåtsteg dansar medsols runt kavaljer 1, fortsätter springdamen framför kavaljer 2 och för undan dam 3 åt vänster genom att fatta med vänster hand om höger handled på dam 3 (3–4). Dam 3 dansar med skrälåtsteg motsols runt kavaljer 2 och vänder upp motsols på sin plats i linjen. Springdamen fortsätter bakom kavaljer 3 och för undan dam 4 precis som tidigare dam 2 (5–6). Medan dam 4 med skrälåtsteg rundar kavaljer 3, dansar springdamen framför kavaljer 4 och ansluter sig till linjen genom att vända upp motsols och dansa två dalsteg med de övriga (7–8).

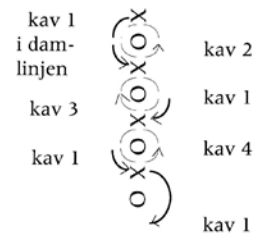

För att undvika kollision mellan linjernas damer är regeln:

Dam, som börjar dansa runt en kavaljer, får ej återta sin plats i linjen och falla in med dalsteg förrän dam, som "startat" senare, passerat genom luckan i linjen.

På motsvarande sätt som springdamen dansat, dansar sedan springkavaljer 1. Han börjar med *höger* skrälåtsteg (med appell) framför dam 2 (skiss IIIB) och fattar med vänster hand om höger handled på kavaljer 2 och för undan honom åt vänster och så vidare. Springkavaljeren använder alltså först vänster hand, sedan höger hand och så åter vänster hand för att föra undan kavaljererna. Dessa dansar på samma sätt som ovan beskrivits för damerna. Springkavaljeren dansar upp bredvid sin dam, ansluter till linjen och dansar med de andra två dalsteg på stället (9–16).

FRONT

Just i denna tur är det bäst om springdam och springkavaljer börjar med *höger* skrälåtsteg. Anledningen är att det efter "kryssningen" genom linjen då är naturligare för båda att falla in i de övrigas dalsteg. Detsamma gäller för springparets gemensamma passage tillbaka till utgångsplats som beskrivs i 2b.

Paren i kavaljerlinjen dansar samtidigt på motsvarande sätt som paren i damlinjen med par 8 som springpar *mot* fronten.

- b Springparen 1 och 8 dansar tillbaka till sina utgångsplatser genom att växelvis "båga" och "krypa" enligt följande beskrivning.

Damlinjen:

Med appell för kavaljeren på första steget och början med *höger* skrälåtsteg för båda bildar par 1 port över par 4 (1–2). Par 3 vänder sig med ett dalsteg och bildar port mot springparet, som dansar genom porten (3–4). När springparet passerat, vänder par 3 omedel-

SVENSKA FOLKDANSENS VÄNNER

bart upp på plats och fortsätter dalstegen. Springparet bildar port över par 2 (5–6), vänder upp på egen plats i linjen och dansar två dalsteg (7–8) före den avslutande omdansningen.

Kavaljerlinjen:

Par 8 dansar samtidigt på motsvarande sätt som par 1 i damlinjen. De bildar port över par 5, kryper genom par 6 och bildar port över par 7, osv.

I den avslutande omdansningen vänder sig kavaljer och dam mot varandra och dansar utan handfattning ett polkettasteg på stället. Med omdansningsfattning dansar de $\frac{1}{4}$ varv, så att kavaljeren kommer innanför sin dam. Under den fortsatta omdansningen dansar paret $\frac{1}{2}$ varv på varje takt, så att alla kavaljerer och alla damer är innanför, respektive utanför, samtidigt.

Efter omdansningen stannar kavaljererna innanför damerna, kavaljer och dam vända mot varandra och med händerna i sidan (9–16).

Tur 3

Dalsteg med tittut (takt 1–16)

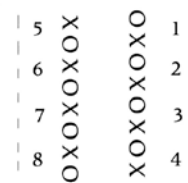
Kavaljer och dam fattar varandra med höger hand i höger hand och dansar åtta dalsteg på stället (1–8). Vid höger dalsteg höjs händerna, så att kavaljer och dam kan titta på varandra under dem. Vid vänster dalsteg sänks händerna till vanlig hälsningshöjd, och alla ser mot kavaljer respektive dam snett till vänster. Därefter följer omdansning. På sista takten intar de dansande utgångsställning (9–16).

Tur 4

a Linjerna mot varandra med dambyte (takt 1–16)

Paren fattar linjevis varandras händer, och med åtta dalsteg (appell för kavaljererna på första steget) dansar alla mot varandra (1–8). Därefter omdansar alla med mötande partner (dambytet). Kavaljer och dam hinner göra en lätt huvudböjning med ögonkontakt med varandra före omdansningen med den nya partnern. Paren i kavaljerlinjen dansar om på stället, och paren i damlinjen dansar tillbaka till egen plats (9–16). (Skiss IVA)

FRONT

Skiss IV A

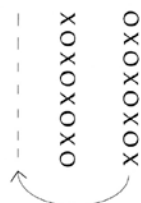
b Dalsteg på kolonn (takt 1–16, 1–16)

Med appell för kavaljeren och med öppen fattning nr 1A vänder damlinjens par från fronten och dansar på kolonn med par 4 i täten sexton långa, mjuka dalsteg. (Skiss IVB) Först passerar de förbi åttonde paret, dansar sedan bakom kavaljerlinjen upp mot fronten, dit par 4 bör ha nått efter åtta dalsteg. Därefter fortsätter de med ytterligare sex dalsteg över första paret plats och ner till egen plats (1–14). Under de två sista dalstegen svänger paren upp på linje vända mot kavaljerlinjen och fattar samtidigt varandras händer (15–16).

Paren i kavaljerlinjen håller varandra i händerna och dansar dalsteg på stället, när damlinjen dansar på kolonn.

Med appell för kavaljeren och med öppen fattning nr 1A vänder nu kavaljerlinjens par mot fronten och med par 5 i täten, som snävt svänger av till vänster, följer de andra paren successivt efter och dansar på kolonn sexton långa, mjuka dalsteg. (Skiss IV C)

FRONT

Skiss IV B

I höjd med fjärde paret i damlinjen (efter sex dalsteg) svänger paret upp mot fronten igen och dansar med ytterligare sex dalsteg till den plats, där de stod, innan de svängde av till vänster (1–12). Med två dalsteg vänder paret upp på linje vända mot damlinjen, och alla fattar samtidigt varandras händer (13–14). Med ytterligare två dalsteg dansar paret bakåt till kavaljerlinjens utgångsplats i tur 4 (15–16).

Paren i damlinjen håller varandra i händerna och dansar dalsteg på stället när kavaljerlinjen dansar på kolonn.

Skiss IV C

c Linjerna mot varandra med dambyte (takt 1–16)

Lika med 4a men vid omdansningen med egen partner dansar alla upp till utgångsplats. De stannar vända mot varandra, kavaljererna innanför damerna. Kavaljererna för upp armarna böjda framför bröstet med armbågarna utåtriktade och händerna knutna. Damera sätter ledig hand i sidan (1–8, 9–16).

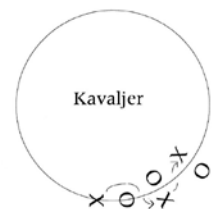
Tur 5

Klack- och tåvridning (takt 1–16)

Kavaljer och dam förflyttar sig i sidled åt vänster genom att på första taktdelen, med stöd på vänster tå och höger klack, vrida fötterna så, att tåspetsarna möts. På andra taktdelen vrids vänster tåspets utåt med stöd av vänster klack, och på tredje taktdelen sätts höger fot med markering intill vänster fot med klackarna ihop och tårna utåtvridna (1). Parallellt med detta steg gör kavaljeren i tre moment en serie armrörelser, som beskrivs nedan.

På första taktdelen håller kavaljeren ut armbågarna i axelhöjd, händerna knutna framför bröstet. På andra taktdelen förs armbågarna något nedåt, och på tredje taktdelen förs armarna i båge utåt, något böjda med händerna fortfarande knutna i axelhöjd. Allt detta utförs med "svikt" i armarna. Steg- och armrörelser upprepas tre gånger (2–4).

På motsvarande sätt dansar kavaljer och dam tillbaka med fyra steg åt höger till plats (5–8), varefter omdansning sker. På de två sista takterna drar sig ytterparen inåt, så att alla paren bildar en ring. Med bibehållen sluten fattning nr 2 skall paren vid omdansningens slut vara vända så, att kavaljererna är vända motsols, damerna medsols (9–16).

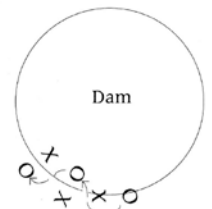

Tur 6

Kedja (takt 1–16, 1–16)

Med ett vänster skrällåtsteg dansar kavaljer och dam till vänster om och förbi varandra och fattar mötande med vänster hand i vänster hand. Med ett nytt skrällåtsteg dansar alla vidare i kedjan och stannar upp framför en ny partner, kavaljeren innanför med ryggen mot ringens mitt, damen vänd mot kavaljeren (1–2). (Skiss V) Därefter följer omdansning ett varv med polkettasteg och sluten fattning nr 2 (3–4).

Vid varje omdansning i kedjan behålls ledig hand i sidan under första taktdelen.

Skiss V

Alla fortsätter på samma sätt i kedjan och omdansar med varannan mötande, tills alla efter ett varv omdansar igen med egen partner (5–16, 1–16). Ringen upplöses genom att paren under sista omdansningen dansar upp till utgångsplatserna.

Skissen beskriver hur ett par förflyttar sig till första omdansningen. I varje omdansning skall kavaljererna börja omdansningen innanför damerna.

Tur 7

Överspark (takt 1–16, 1–16)

I denna tur har alla kavaljererna armarna i kors över bröstet, där inget annat anges. Bokstäverna A–H inom parentes nedan avser de olika momenten i tur 7.

Ett tips: räkna till åtta.

Damlinjens damer och kavaljerlinjens kavaljerer dansar två dalsteg mot varandra (A–B) för att komma i linje med varandra, fattar höger tumgrepp under nästa dalsteg (C), dansar ytterligare två dalsteg runt medsols ett varv och stannar mitt emot varandra på mittlinjen (D–E). I nästa moment (F) för kavaljeren damen ned till nigsittande och tar därefter åter armarna i kors över bröstet. Damen sitter med höger fot bakom vänster fot vänd mot kavaljerlinjen med huvudet nedböjt och händerna i sidan. Därefter (G) gör kavaljeren en överspark med hopp åt höger över damens rygg, höger ben först, omedelbart följt av vänster ben. I sista momentet (H) reser sig damen snabbt upp, båda vänder med ett hopp åt höger ett halvt varv och alla i båda leden gör, med appell för kavaljeren, ett utslagssteg mot egen partner (1–8). Därefter följer omdansning. (9–16)

Det hela upprepas nu med damlinjens kavaljerer och kavaljerlinjens damer (1–16). Vid nigsittande är damen vänd mot damlinjen.

För att möjliggöra en "snygg" överspark kan kavaljeren ta sats genom att först sätta höger fot något bakåt med tyngdpunkten på denna fot och omedelbart föra över tyngdpunkten på vänster fot. Därefter utförs översparken = "bensaxning", som beskrivits ovan.

Tur 8

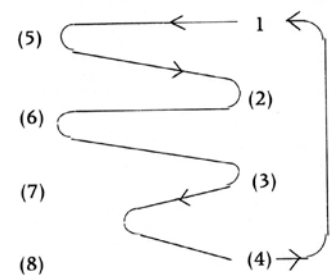
Sladden (takt 1–16, 1–16, 1–16)

Denna tur dansas genomgående med skrällåtsteg.

Linjevis fattar paren varandras händer. Kavaljer i par 4 och dam i par 8 förenar linjerna till en sladd, som damen i par 1 leder enligt skiss VI. Med fyra steg drar dam 1 sladden över femte parets plats, med fyra steg över andra parets plats, med fyra steg över sjätte parets plats och med fyra steg över tredje parets plats (1–16). Därefter leder dam 1 sladden med två steg mot åttonde parets plats, vänder åt vänster och dansar med två steg genom fjärde parets plats. Till sist leder hon sladden med fyra steg upp mot fronten motsols. På sista takten stannar nu par 5 på egen plats och bildar port, kavaljeren med vänster sida mot fronten, och fortsätter dansa skrällåtsteg på stället (1–8).

Femte parets kavaljer gör en appell och damen i par 1 leder sladden genom porten och vidare motsols i en båge ned från fronten och upp mot fronten igen. På sista takten stannar nu par 1 på egen plats, bildar port, damen med höger sida mot fronten, och fortsätter dansa skrällåtsteg på stället (9–16). Utan att stanna upp vänder paren i sladden. Kavaljeren i par 1 gör en appell och kavaljeren i par 5 leder sladden medsols genom porten, ner i en båge från fronten och upp mot par 1. Härigenom bildar alla en sluten ring (1–16).

FRONT

Skiss VI
(Siffrorna betecknar
parens utgångsplats)

SVENSKA FOLKDANSENS VÄNNER

Tur 9

a Dubbla ringar (takt 1–16, 1–8)

Denna tur dansas genomgående med skrällåtsteg.

Med appell på första steget för kavaljererna in damerna innanför sig, vänder samtidigt själva åt vänster och börjar dansa i slutna ring motsols med ryggarna mot damerna.

Denna yttre ring bildas snabbast genom att varje kavaljer med sin vänstra hand snarast fattar framförvarandes bakåtsträckta hand.

Samtidigt bildar damerna snabbt en ring och dansar medsols innan för kavaljererna. Damerna fattar varandra löst arm i arm med vänster hand lätt vilande på framförvarandes högra underarm, vilken hålls lätt böjd i midjehöjd (en variant av färöfattning).

Alla dansar i de två ringarna snabbt åt var sitt håll. Hastigheten avpassas så, att kavaljer och dam i respektive par efter åtta takter, när de möts för tredje gången, är i höjd med varandra (1–8).

Med appell för kavaljererna vänder alla åt vänster motsols, rygg mot rygg med egen partner, armarna hängande ett kort ögonblick i själva vändningen. Kavaljererna bildar nu den inre ringen på samma sätt som damerna tidigare. Damerna bildar den yttre ringen med ryggarna inåt på samma sätt som kavaljererna tidigare. Alla dansar åter i två ringar åt var sitt håll.

Efter ytterligare åtta takter (9–16) byter paren åter plats (appell för kavaljererna) med vändning åt vänster rygg mot rygg. Kavaljererna vänder nu ett helt varv, så att de dansande i båda ringarna är vända inåt mot ringens mitt. Kavaljererna skall ha egen dam till höger om sig, och alla dansar i två slutna ringar med vanlig handfattning medsols under åtta takter (1–8).

Om paren passerat förbi varandra, när vändning egentligen skall ske, måste alla fortsätta att dansa tills kavaljer möter egen dam igen, då de gör vändningen, i detta fall utan appell för kavaljeren.

Vid turens slut vänder sig alla rakt mot ringens mitt och övergår till nästa tur utan att stanna upp.

b Kvarnen (takt 9–16, 1–8)

Kavaljererna håller varandra i händerna med nedåtsträckta armar, och med början på vänster fot (appell på första steget) dansar de med sex gångsteg in mot mitten av ringen. Under dessa sex steg höjer de successivt armarna bakåt-uppåt över huvudet, sänker dem ner mot golvet (när de möts i mitten av ringen) och böjer samtidigt ryggen framåt i en mjuk båge. Med sex steg (appell på första steget) dansar kavaljererna baklänges ut i ring, medan de successivt rätar upp ryggarna.

På samma gång som kavaljererna går in, börjar damerna, som också håller varandra i händerna med nedåtsträckta armar, att med början på vänster fot dansa med sex små steg bakåt ut i ringen. De böjer först lätt på ryggen, när de passerar kavaljererna, för att därefter snabbt fatta varandras händer och räta upp ryggen. Därefter dansar damerna in mot ringens mitt på samma sätt som beskrivits för kavaljererna, samtidigt som kavaljererna dansar baklänges ut mot ringens periferi (9–12).

När kavaljerer och damer passerar varandra måste de som går bakåt släppa handfattningen för ett kort ögonblick.

SVENSKA FOLKDANSENS VÄNNER

Det ovan beskrivna upprepas tre gånger (13–16) (1–8).

Sista gången, just när de dansande passerar varandra, stannar alla upp för att förbereda nästa tur. Kavaljererna fattar ett extra stadigt grepp om varandras händer t ex genom att med vänster hand fatta om grannens handled. Kavaljererna böjer knäna för att underlätta för damerna att sätta sig på kavaljerernas händer. Damerna lägger händerna om vänster och höger kavaljers nacke.

c Lyftet (takt 9–16)

På första takten reser sig kavaljererna, lyfter damerna och dansar med skralåtsteg i ring medsols. Damerna, som nu sitter på kavaljerernas händer, balanserar med benen lätt framåtsträckta, den högra foten vilande över den vänstra. Alla sjunger med i melodin, och när musiken tystnat, står kavaljererna stilla ett ögonblick, innan de varsamt sätter ned damerna (9–16).

Sammanfattning	Tur	Takt	Turernas namn
	1	1–16	Dambyte
	2a+b	1–8, 9–16, 1–8, 9–16	Springturen (och omdansning)
	3	1–8, 9–16	Dalsteg med tittut (och omdansning)
	4a	1–8, 9–16	Linjerna mot varandra med dambyte (och omdansning)
	4b	1–16, 1–16	Dalsteg på kolonn
	4c	1–8, 9–16	Linjerna mot varandra med dambyte (och omdansning)
	5	1–8, 9–16	Klack- och tåvridning (och omdansning)
	6	1–16, 1–16	Kedja
	7	1–8, 9–16 1–8, 9–16	Överspark kavaljersidans kavaljerer, damsidans damer (och omdansning) Överspark damsidans kavaljerer, kavaljersidans damer (och omdansning)
	8	1–16, 1–16, 1–16	Sladden
	9a	1–8, 9–16, 1–8	Dubbla ringar
	9b	9–16, 1–8	Kvarnen
	9c	9–16	Lyftet

Anm. I SFV:s *Lekstugan* årgång 1902 är ännu en tur beskriven (tur 8 av 10 turer), där kavaljeren slår två baklänges kullerbyttor över damens rygg. Denna tur blev redan då vanligtvis utesluten på grund av svårighetsgraden.

Musik: *Lekstugan* 1, Gröna boken, Löfgren.

Notis om dansen

Musiken till skralåten är ursprungligen en värmländsk kvarnlåt. Dansen anses vara uppbyggd av ett antal autentiska smådanser av mycket gammalt datum, sammanfogade av balettmästare Anders Selinder till "*Värmlänningarna*" (1846).

Skrålåtsteget, som ursprungligen är av polskekaraktär, dansas i SFV alltså så som Philochoros lärt steget av Selinders elever, med nigning på upptakten.